



Sygn. akt II USKP 50/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 maja 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda (przewodniczący)

SSN Halina Kiriło

SSN Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku T. G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.
o świadczenie przedemerytalne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 27 maja 2021 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 13 lutego 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

I. oddala skargę kasacyjną,

**II. nie obciąża wnioskodawcy kosztami postępowania
kasacyjnego strony pozwanej.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 13 lutego 2019 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w G. z 17 kwietnia 2018 r. i oddalił odwołanie T. G. od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. z 26 września 2017 r., którą odmówiono ubezpieczonemu prawa do świadczenia przedemerytalnego na

podstawie art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych, wobec nieukończenia 60 lat do dnia, w którym ustało prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, która zarejestrowała się we właściwym powiatowym urzędzie pracy w ciągu 30 dni od dnia ustania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, pobieranej nieprzerwanie przez okres co najmniej 5 lat, i do dnia, w którym ustało prawo do renty, ukończyła co najmniej 55 lat - kobieta oraz 60 lat - mężczyzna i osiągnęła okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

Sąd Okręgowy zmienił decyzję pozwanego i przyznał T.G. prawo do świadczenia przedemerytalnego od 30 stycznia 2016 r. (od następnego dnia po złożeniu wniosku). Ubezpieczony, urodzony 17 lipca 1955 r., 29 stycznia 2016 r. złożył wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego. Ma wymagany okres uprawniający do emerytury. Od 25 czerwca 2007 r. do 30 czerwca 2015 r. pobierał rentę z tytułu niezdolności do pracy. Od 29 lipca 2015 r. jest zarejestrowany jako bezrobotny z prawem do zasiłku od 29 lipca 2015 r. do 27 lipca 2016 r. Ubezpieczonemu nie przyznano prawa do renty na dalszy okres, tj. po 30 czerwca 2015 r. Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 26 kwietnia 2017 r. oddalił jego apelację od wyroku oddalającego jego odwołanie od decyzji pozwanego odmawiającej mu prawa do renty. W tej sprawie Sąd Okręgowy za błędną uznał decyzję odmawiającą prawa do świadczenia przedemerytalnego. Renta z tytułu niezdolności do pracy została przyznana do 30 czerwca 2015 r., jednakże nie można było tego terminu uznać za dzień ustania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Znaczenie ma dalsze dochodzenie prawa do renty i odwołanie się od negatywnej decyzji pozwanego. Wówczas ustanie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy następuje z dniem uprawomocnienia się decyzji odmawiającej prawa do renty. Sąd Apelacyjny oddalił jego apelację i dlatego dniem ustania prawa do renty był 26 kwietnia 2017 r. Ubezpieczony urodził się 17 lipca 1955 r., zatem miał ukończone 60 lat na datę wyroku (26 kwietnia 2017 r.).

Sąd Apelacyjny uwzględnił apelację pozwanego, gdyż ubezpieczony nie miał 60 lat na „dzień, w którym ustało prawo do renty”. Zwrócił uwagę, że wyroki Sądu Najwyższego z 13 września 2013 r., I UK 67/13, z 23 września 2014 r., II UK 562/13, z 18 lutego 2015 r., III UK 111/14 nie mogą stanowić oparcia dla wykładni art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy, gdyż dotyczyły jedynie pierwszej części przepisu (zarejestrowania się we właściwym powiatowym urzędzie pracy w ciągu 30 dni od dnia ustania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy), a nie warunku ukończenia 60 lat (w przypadku mężczyzny) do dnia, w którym ustało prawo do renty. Ubezpieczony 60 lat ukończył 17 lipca 2015 r., zatem już po ustaniu prawa do renty. Odwołanie od decyzji pozwanego z 30 lipca 2015 r., odmawiającej przyznania renty na kolejny okres zostało prawomocnie oddalone. Samo złożenie takiego odwołania (w przypadku jego oddalenia) nie przedłuża prawa do renty do daty zakończenia postępowania sądowego. Ubezpieczony był uprawniony do renty do 30 czerwca 2015 r. Prawomocne oddalenie odwołania od decyzji odmawiającej renty na dalszy okres potwierdziło ustanie prawa do renty z dniem 30 czerwca 2015 r.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych poprzez nieprawidłową wykładnię polegającą na uznaniu, że w przypadku gdy ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie mu renty z tytułu niezdolności do pracy na dalszy okres, dniem na który należy ustalać spełnienie przesłanki ukończenia 60 roku życia jest ostatni dzień pobierania renty, nie zaś dzień, w którym uprawomocniła się decyzja organu o odmowie przyznania ubezpieczonemu renty na kolejny okres. Skarżący wniósł o zmianę wyroku i przyznanie prawa do świadczenia przedemerytalnego względnie przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Pozwany wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzut skargi kasacyjnej nie jest zasadny i dlatego została oddalona.

Sąd Apelacyjny dokonał prawidłowej wykładni art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych. Trafnie wyodrębnił

decydującą w sprawie przesłankę świadczenia przedemerytalnego, która jest inna od warunku, którego dotyczyły wyroki Sądu Najwyższego.

Czym innym jest termin 30 dni do zarejestrowania się we właściwym urzędzie pracy od ustania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy i czym innym jest warunek ukończenia wieku określonego w art. 2 ust. 1 pkt 4 – w przypadku mężczyzny 60 lat przed ustaniem prawa do renty.

Ta druga przesłanka to warunek materialny prawa do świadczenia przedemerytalnego, czyli taki jak warunek pobierania renty nieprzerwanie przez okres co najmniej 5 lat i warunek posiadania okresu uprawniającego do emerytury, wynoszący co najmniej 25 lat dla mężczyzny.

Materialne znaczenie warunku ukończenia wieku 60 lat przed ustaniem prawa do renty nie pozwala na przeniesienie do sytuacji skarżącego wykładni przyjętej we wskazanych wyrokach Sądu Najwyższego, gdyż odnosi do terminu 30 dni do zarejestrowania we właściwym urzędzie pracy a nie do przesłanki ukończenia określonego w ustawie wieku (55 lat dla kobiety i 60 lat dla mężczyzny) przed ustaniem prawa do renty.

Są to odrębne warunki. Oceny tej nie zmienia założenie, że wspólnym odniesieniem jest ustanie prawa do renty.

Występuje zasadnicza różnica. Ubezpieczony 60 lat ukończył 17 lipca 2015 r. Prawo do renty ustało wcześniej, bo 30 czerwca 2015 r. Nie spełnia się zatem warunek materialny z art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy.

Oceny tej nie zmienia wniesienie odwołania od decyzji odmawiającej renty. Odwołanie i apelacja ubezpieczonego nie zostały uwzględnione. Po 30 czerwca 2015 r. ubezpieczony nie miał prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Ustawa nie pozwala na wykładnię, że samo odwołanie od decyzji odmawiającej prawa do renty i dalsze sądowe postępowanie odwoławcze wydłużają okres renty. W tym przypadku warunkiem jest niezdolność do pracy, uprawniająca do renty, czyli spełnienie się przesłanki renty z tytułu niezdolności do pracy. Gdyby ubezpieczony miał rentę z tytułu niezdolności do pracy na dalszy okres i 60 lat ukończyłby przed ustaniem dalszej renty, to spełniłaby się przesłanka prawa do świadczenia przedemerytalnego.

Skoro nie spełnił tej przesłanki, to nie ma znaczenia wypełnienie warunku zarejestrowania się we właściwym powiatowym urzędzie pracy w ciągu 30 dni od dnia ustania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Zarejestrowanie jest czynnością odrębną od spełnienia warunków materialnych prawa do świadczenia przedemerytalnego. Zarejestrowanie ma znaczenie proceduralne i otwiera postępowanie, czyli sprawdzenie spełnienia warunków materialnych świadczenia przedemerytalnego. Termin 30 dni do zarejestrowania liczy się od ustania prawa do renty. Wcześniej jednak, czyli przed ustaniem prawa do renty ubezpieczony musi osiągnąć 60 lat. Powodzenie wniosku o prawo do świadczenia przedemerytalnego zależy od spełnienia warunków materialnych.

Nie jest zatem zasadne zapatrywanie skarżącego, iż wykładnia przyjęta we wskazanych wyrokach Sądu Najwyższego jest aktualna w sytuacji ubezpieczonego. Wykładnia ta odnosi się do terminu 30 dni do zarejestrowania się a nie do warunku ukończenia określonego w ustawie wieku przed ustaniem prawa do renty. Zasadnie Sąd Apelacyjny zauważył, iż różnica ta wynika ze spraw objętych wyrokami Sądu Najwyższego.

Innymi słowy treść warunku materialnego z art. 2 pkt 4 ustawy zależy od prawodawcy. W sytuacji niespełnienia tego warunku, czyli ukończenia wieku po ustaniu prawa do renty, samo odwołanie od decyzji odmawiającej prawa do renty nie ma wpływu na ten warunek. Jedynie uwzględnienie odwołania i przyznanie prawa do renty mogłoby zmienić tą sytuację, czyli prowadzić do spełnienia wymaganego warunku materialnego. Natomiast warunek ten nie będzie spełniony, gdy odwołanie nie doprowadzi do zmiany decyzji organu rentowego i przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy na dalszy czas. Odwołanie od decyzji i bieg sądowego postępowania odwoławczego same w sobie nie zmieniają warunku materialnego. Nie można wszak przyjąć, że w tym przypadku treść normy prawnej zależy już tylko od postępowania odwoławczego. Takie postępowanie nie zastępuje warunku materialnego. Jest to inna sytuacja niż kwestia terminu 30 dni do zarejestrowania się w urzędzie, oceniana zgodnie w orzecznictwie ze względów temporalnych i systemowej sprzeczności potencjalnego prawa do renty oraz prawa do świadczenia przedemerytalnego, co uzasadniało szerszą wykładnię pojęcia „ustania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy”.

Orzecznictwo nie może jednak wskazać dodatkowej sytuacji, nieznannej ustawie i sprzecznej z nią, a polegającej na tym, że samo odwołanie i bieg sprawy sądowej będą składać się na „fikcyjne” wydłużenie okresu renty z tytułu niezdolności do pracy do czasu, który upłynie po osiągnięciu wieku określonego w art. 2 pkt 4 ustawy, czyli w przypadku mężczyzny 60 lat. Sporny warunek jest jednoznaczny i dlatego nie może zostać uznany za spełniony w sytuacji, gdy prawo do renty ustaje na krótko przed osiągnięciem wieku 60 lat. Nie jest to jeszcze zwykły (powszechny) wiek emerytalny.

Uprawniona jest zatem następująca teza końcowa. W odniesieniu do warunku z art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych ukończenia określonego wieku (co najmniej 55 lat - kobieta oraz 60 lat - mężczyzna) przed ustaniem prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy decyduje ostatni dzień pobierania renty a nie dzień, w którym uprawomocniła się decyzja organu o odmowie przyznania ubezpieczonemu renty na kolejny okres.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398¹⁴ k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c., zważając na wynik sprawy a także rozbieżność wyroków, które w indywidualnej ocenie skarżącego mogły uzasadniać wniesienie skargi kasacyjnej.